

В И С Н О В О К

щодо проєкту Закону України «Про соціальну підтримку ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації» (реєстр. № 15267)

За дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частини сьомої статті 93 Регламенту Верховної Ради України Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні 17 червня 2026 року (протокол № 242) розглянув проєкт Закону України «Про соціальну підтримку ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації» (реєстр. № 15267), поданого народним депутатом України Третьяковою Г.М. та іншими народними депутатами України.

Автори законодавчої ініціативи вносять проєкт первинного Закону України, який спрямований на забезпечення соціального захисту ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації шляхом надання їм державної соціальної підтримки, направленої на підтримання належних умов для життєзабезпечення та економічної самостійності. Проєкт Закону складається з 18 статей та прикінцевих положень (стаття 19). Законопроєкт, зокрема, містить визначення термінів (стаття 1), встановлює коло ветеранів, які мають право на допомогу та умови її вибору замість інших виплат (стаття 2), регламентує конкретні розміри виплат (80% та 100% від середньої зарплати в Україні) залежно від ступеня втрати працездатності (стаття 3), визначає умови призначення державної соціальної допомоги Міністерством у справах ветеранів України, строки подання заяв (зокрема через Портал Дія) та щомісячний порядок виплат через банки (статті 4, 5 і 6) тощо.

Прикінцеві положення законопроєкту передбачають:

- набрання чинності з дня наступного за днем його опублікування та вводиться в дію з 01 січня 2028 року;
- особи, які до набрання чинності цим Законом мали право на отримання або отримують пенсію, державну соціальну допомогу чи інші види соціальних виплат, призначені з тих самих підстав, що передбачені Законом України «Про соціальну підтримку ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації», мають право за власним вибором отримувати державну соціальну допомогу,

передбачену цим Законом, або раніше призначені пенсію чи інші види соціальних виплат;

- внесення змін до законів України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування”, “Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні”, “Про виконавче провадження”, що забезпечать формування більш цілісної, адресної та правової моделі державної соціальної підтримки ветеранів війни, які внаслідок захисту Батьківщини зазнали втрати функціональності та професійної працездатності.

Крім того, у пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що його реалізація не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України понад обсяги видатків, що вже передбачаються або плануються на пенсійне забезпечення, державну соціальну допомогу та інші соціальні виплати особам, які отримали ушкодження здоров’я внаслідок захисту Батьківщини, при цьому фінансово-економічні розрахунки до законопроекту не надано.

На думку авторів законопроекту прийняття та реалізація проекту Закону дозволить створити правову основу для адресної, передбачуваної та фінансово структурованої підтримки ветеранів війни, які втратили функціональність внаслідок захисту Батьківщини.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України розглянувши законопроект, висловило щодо його змісту свої зауваження.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Міністерство молоді та спорту України зазначають, що законопроект підтримується.

Міністерство у справах ветеранів України підтримує прийняття законопроекту та відзначає актуальність запропонованих змін, спрямованих на вдосконалення механізмів соціальної підтримки ветеранів війни. На думку Міністерства, законопроект створює правові передумови для запровадження більш адресного підходу до надання державної підтримки особам, які зазнали суттєву втрату функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації.

Водночас Міністерство звертає увагу на необхідність належного організаційного, кадрового та фінансового забезпечення реалізації положень законопроекту, зокрема в частині адміністрування відповідних виплат та функціонування інформаційних систем.

У зв’язку з цим Міністерство у справах ветеранів України підтримує законопроект із урахуванням потреби забезпечення ресурсів для його практичної реалізації.

Міністерство фінансів України зазначає, що запропоновані законопроектом зміни призведуть за попередніми розрахунками додаткові видатки на реалізацію акта в умовах поточного року щонайменше 50 млрд грн на рік.

При цьому законопроект не містить належних розрахунків щодо потреби у бюджетних коштах, а також покриває джерел додаткових витрат, що створює ризики порушення принципу збалансованості бюджетної системи.

З урахуванням викладеного, Міністерство фінансів України висловлює зауваження до законопроекту та не підтримує його у запропонованій редакції.

Міністерство охорони здоров'я України зазначає, що запропоновані законопроектом підходи потребують додаткового нормативного та концептуального опрацювання з огляду на їх недостатню узгодженість із чинною системою оцінювання повсякденного функціонування особи. На думку Міністерства, окремі положення законопроекту фактично змінюють існуючу модель визначення наслідків ушкодження здоров'я та встановлення ступеня втрати професійної працездатності, що потребує комплексного перегляду відповідних механізмів правового регулювання.

Міністерство звертає увагу на використання у законопроекті термінології, яка відсутня у чинному законодавстві, та на недостатнє обґрунтування застосування ступеня втрати професійної працездатності як основного критерію для надання додаткових заходів соціальної підтримки ветеранам війни. У зв'язку з цим Міністерство охорони здоров'я України вважає, що законопроект потребує суттєвого доопрацювання та додаткового узгодження з чинними нормативно-правовими актами у сфері охорони здоров'я, реабілітації та соціального захисту осіб.

Державна служба України з надзвичайних ситуацій висловлює зауваження до окремих положень законопроекту та звертає увагу на необхідність їх додаткового узгодження з чинним законодавством у сфері соціального захисту ветеранів війни. Запропоновані підходи потребують подальшого нормативного опрацювання з метою забезпечення цілісності та системності правового регулювання.

Водночас, ДСНС наголошує на доцільності уточнення окремих механізмів реалізації положень законопроекту та їх узгодження зі спеціальним законодавством для уникнення неоднозначного тлумачення і застосування відповідних норм на практиці.

Міністерство внутрішніх справ України підтримує законопроект щодо посилення соціального захисту ветеранів війни, однак вважає за необхідне доопрацювати окремі його положення. На думку Міністерства законопроект потребує додаткового узгодження з чинним законодавством у сферах соціального захисту, охорони здоров'я та оцінювання повсякденного функціонування особи. Також Міністерство звертає увагу на необхідність забезпечення правової визначеності окремих положень законопроекту, належного обґрунтування запропонованих механізмів надання державної соціальної підтримки та їх узгодження з існуючими державними гарантіями для ветеранів війни.

У зв'язку з цим Міністерство внутрішніх справ України вважає за доцільне доопрацювати законопроект з урахуванням висловлених зауважень і пропозицій.

Служба безпеки України підтримує мету законопроекту щодо запровадження додаткових механізмів соціальної підтримки ветеранів війни та висловлює низку зауважень до окремих його положень. Служба безпеки України звертає увагу на необхідність більш чіткого врегулювання окремих правових

механізмів, передбачених законопроектом, а також їх належного узгодження з чинним законодавством у сфері пенсійного забезпечення та соціального захисту.

Крім того, Служба безпеки України наголошує на доцільності уточнення окремих положень законопроекту з метою забезпечення їх однозначного тлумачення та належної реалізації на практиці і пропонує врахувати висловлені зауваження під час подальшого опрацювання законопроекту.

Пенсійний фонд України висловив зауваження до законопроекту зазначивши, що запропоновані умови призначення, припинення чи зміни видів виплат потребують чіткого узгодження з базовим законодавством про пенсійне та соціальне страхування. Пенсійний фонд України вказує на наявність правової невизначеності в термінології проєкту та невідповідність предмету регулювання окремих його норм, які стосуються сфери охорони здоров'я. Крім того, за розрахунками Пенсійного фонду України, запровадження нової допомоги замість чинних пенсійних виплат призведе до суттєвого збільшення видатків на одну особу (орієнтовно від 5,2 тис.грн до 7 тис. грн залежно від групи інвалідності).

З огляду на зазначене зростання фінансового навантаження, реалізація положень законопроекту безпосередньо вплине на видаткову частину Державного бюджету України. У зв'язку з цим Пенсійний фонд України наголошує на обов'язковості дотримання вимог Бюджетного кодексу України щодо надання суб'єктами законодавчої ініціативи детального фінансово-економічного обґрунтування та врахування офіційної позиції Міністерства фінансів України для забезпечення збалансованості бюджету.

Національна соціальна сервісна служба України, Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю повідомляють про відсутність пропозицій до законопроекту.

Міністерство оборони України, Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство освіти і науки України, Державна прикордонна служба України, Міністерство культури України та Національна поліція України повідомляють про відсутність зауважень та пропозицій до законопроекту.

Спільний представницький орган об'єднань профспілок загалом підтримує законопроект в цілому та зазначає про недоцільність внесення змін до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Спільний представницький орган об'єднань профспілок звертає увагу, що запропонований порядок визначення втрати працездатності для ветеранів не має відношення до цього законопроекту, оскільки він регулює соціальний захист зовсім іншої категорії громадян.

Крім того, у самому законопроекті зазначено, що встановлення цього ступеня втрати працездатності не є підставою для отримання страхових виплат. Тому спільний представницький орган об'єднань профспілок вважає мету таких змін незрозумілою, а самі правки — зайвими, оскільки вони не належать до предмета регулювання чинного Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Дослідницька служба Верховної Ради України зазначає, що ідея запровадження альтернативної державної допомоги для ветеранів заслуговує на увагу, оскільки спрямована на підвищення рівня соціального забезпечення, зниження бюрократичного навантаження на осіб з інвалідністю та оптимізацію державних витрат на адміністрування виплат. Водночас аналітики вказують на ризики юридичних спорів через процедуру переходу з уже призначених пенсій, а також наголошують на необхідності приведення норм проекту у відповідність до вимог правової визначеності щодо врахування страхового стажу.

Також Дослідницька служба Верховної Ради України у своєму листі звертає увагу, що для практичної реалізації законопроекту необхідно створити спеціальні умови фізичної ідентифікації осіб зі значною втратою функціоналу та усунути техніко-юридичні неузгодженості в термінології проекту із чинними актами. Крім того, підтверджується потреба у наданні додаткового фінансово-економічного обґрунтування, оскільки новий механізм обчислення виплат призведе до збільшення видатків Державного бюджету України.

Під час обговорення законопроекту народні депутати України – члени Комітету позитивно оцінили його концепцію та наголосили на важливості формування сучасної системи соціальної підтримки осіб, які зазнали ушкоджень здоров'я внаслідок війни. На їх думку законодавча ініціатива спрямована на впровадження більш справедливого та індивідуалізованого підходу до оцінки потреб постраждалих осіб, що має враховувати не лише формальний статус, а й реальні наслідки отриманих травм та їх вплив на повсякденне функціонування.

Враховуючи вищезазначене та беручи до уваги результати обговорення Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів ухвалив цей висновок і прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України «Про соціальну підтримку ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації» (реєстр. № 15267), поданий народним депутатом України Третяковою Г.М. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного Верховної Ради України дев'ятого скликання та керуватись пунктом 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу.

Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Остапенка Анатолія Дмитровича.

Проект Постанови Верховної Ради України додається.

Голова Комітету

Галина ТРЕТЬЯКОВА